

JERNBANEDIREKTORATET
Postboks 16
0101 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon

Trygve Westrum Solem, 32266719

Innspill til konseptvalgutredning for Hovedbanen Nord - transportkorridoren Lillestrøm - Eidsvoll

Vi viser til brev datert 12.april 2021 med høring av konseptvalgutredning (KVU) for Hovedbanen Nord – transportkorridoren Lillestrøm-Eidsvoll.

Hovedoppgaven for KVU-en har vært å vurdere tilbudsforbedringer langs transportkorridoren Lillestrøm-Eidsvoll. KVU-en har sett på mulige løsninger på Hovedbanen som vil bedre situasjonen på banen på både kort og lang sikt. Framtidig transportbehov i korridoren Lillestrøm-Eidsvoll er analysert for å vurdere om og når det er nødvendig med eventuelle infrastrukturtiltak på banen, eller om det finnes andre måter å tilfredsstille samfunnets behov på. På bakgrunn av samfunnsøkonomiske vurderinger av konsepter og måloppnåelse er det gitt en anbefaling for videre utvikling av Hovedbanen.

Dagens problemer på Hovedbanen Nord skyldes at den er enkeltsporet med den begrensede kapasitet det gir. Problemet forsterkes fordi Hovedbanen Nord trafikkeres av en blanding av persontog og lange godstog med svært forskjellig hastighet og stoppmønster. Tidvis dårlig kapasitet på Hovedbanen Nord berører passasjerer, vareeiere og godstransportører. Resultatet er mer biltrafikk på innfartsvegene inn mot Oslo og flere lastebiler på veiene, som indirekte også påvirker andre reisende og annet gods, samt fører til økte utslipp av klimagasser i tillegg til støy og miljøgasser lokalt.

Alternativene som ligger til grunn for konseptvalg vurderingen omhandler både tilpasninger innenfor eksisterende infrastruktur, og større utbygginger av dagens linjetraseer. Rapporten anbefaler at kapasiteten på Hovedbanen økes gjennom en kombinasjon av utbyggings- og tilretteleggingstiltak. Det anbefalte konseptet (K3.3+) innebærer bygging av dobbeltspor på strekningen Leirsund-Lindeberg, nytt kryssningsspor på Nordby Nord og forlenget kryssningsspor på Bøn.

Statsforvalterens rolle

Vi skal bidra til at planer etter plan- og bygningsloven ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, samfunnssikkerhet, samt barn og unges interesser. Statsforvalteren skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer.

Ellers viser vi til kommunens ansvar som planmyndighet, jf. [Statsforvalterens forventningsbrev for 2021](#), datert 28. januar 2021 og tilhørende [vedlegg med forventninger til kommunal arealplanlegging](#). Her fremgår det en oversikt over viktige dokumenter med nasjonale mål, krav, retningslinjer som gjelder innenfor våre ansvarsområder.

Vurdering

Konseptvalgutredninger gir ofte viktige føringer for senere planer etter plan- og bygningsloven. Samtidig er det primært gjennom arealplanene at vi vil kunne gi våre konkrete vurderinger, innspill og merknader knyttet til nasjonale og vesentlige regionale interesser innenfor våre ansvarsområder. I eventuelle planer etter plan- og bygningsloven vil vi kunne komme med flere vurderinger enn vi har anledning til nå.

Ut fra nasjonale mål og retningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging anser vi det som positivt at det har blitt gjennomført en utredning som ser grundig på hvordan Hovedbanen kan utnyttes best mulig. En god utnyttelse av jernbaneinfrastrukturen er blant annet viktig for å nå målet om at veksten i transport i storbyområdene skal tas med kollektiv sykkel og gange.

Samtidig er vi også opptatt av at planlegging av jernbane i størst mulig grad må ta hensyn til nasjonale og vesentlige regionale interesser som blir negativt påvirket av nye arealinngrep. Dette gjelder for eksempel viktig naturmangold, jordvern og hensynet til viktige vassdrag og vannmiljø. Konseptene som innebærer bruk av eksisterende infrastruktur vil generelt sett være bedre for disse hensyn.

Naturmangfold

I stortingsmeldingen om naturmangfold (Natur for livet) går det frem at arealendringer er den største negative påvirkningen på natur i Norge i dag. Dette er også trukket frem i de nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dette samsvarer med rapporten fra naturpanelet (IPBES) om verdens naturtilstand i 2019. Her går det frem at en av de viktigste truslene mot biologisk mangfold er at vi bygger ned arealene hvor artene lever eller hindrer. Som følge av nedbyggingen akselererer tapet av naturmangfold. Tapet av natur vurderes nå som en like stor trussel som klimaendringene. Vi mener dette er et viktig bakteppe når konsept skal velges. Hvert år blir nye områder kartlagt, blant annet gjennom NiN-kartlegginger (Natur i Norge). Det er viktig at man i det videre arbeidet legger det til enhver tid mest oppdaterte kunnskapsgrunnlaget til grunn.

De fleste tiltakene som inngår i konseptene har lavt konfliktgrunnlag i forhold til naturmangfold. Områdene har likevel innslag av verdifulle naturverdier, blant annet i form av vannmiljø og ravinlandskap. Tiltak G2, som inngår i det anbefalte konseptet K3.3+ omfatter inngrep innenfor verneområdet Andelva, Nessa og Risa. Selv om tiltaket skal utføres på arealer som tidligere har vært nytt til jernbane, forutsetter vi at inngrepene begrenses mest mulig, og at det utredes avbøtende og konfliktdependende tiltak i det videre planarbeidet.

Jordvern og matproduksjon

Hovedbanen går gjennom store sammenhengende jordbrukslandskap med nasjonalt samfunnsviktig matproduksjon. Den nasjonale jordvernsstrategien har mål om at årlig omdisponering ikke skal overstige 3000 dekar, og det er satt mål om å øke nasjonal matproduksjon. Nasjonalt viktige hensyn bør tas med i KVUen. Vi anbefaler at rapporten benytter begrepene «dyrka og dyrkbar jord» eller «jordvern» istedenfor «naturressurser».

For det anbefalte konsept K3.3+ er det vurdert ganske lavt konfliktnivå for naturressurser. Flere av konseptene vil likevel føre til tap av dyrket jord. Jordressursene innenfor konseptene består i stor grad av lettdrevet jord med god og svært god jordkvalitet. Jordvernhensyn må være en premiss for videre arbeid med rapporten og fremtidige arealplaner. Flere av konseptene er såpass konkrete at det bør kunne gis anslag for arealtapet av jordressurser. Andre ulemper er økt oppsplitting av areal og dårligere arrondering av jordbruksarealene. Behov for utbedring av jernbaneoverganger og sikring av god tilgjengelighet til landbruksareal bør derfor også tas med i konseptene.

Vi ber om å få tilsendt eventuelt godkjent konseptvalgutredning.

Med hilsen

Gunhild Dalaker Tuseth
avdelingsdirektør

Eli Kristin Nordsiden
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent